

Tednik Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 7.

V Ljubljani, 15. svečna 1907.

XLVII. leto.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja vsak petek. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Posamezna številka 16 h. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino prejema Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Za oznanila je plačati od dvestopne petit-vrste po 20 h, če se oznanilo tiska enkrat; po 18 h, če se tiska dvakrat, in po 16 h, če se tiska trikrat; če se večkrat tiska, znaten popust. Oznanila sprejema „Učiteljska tiskarna“. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vsebina: Obupni položaj ljudskošolskega učiteljstva. — Naš denarni zavod. — Stik z ljudstvom. — Moderna šola. — † Nadučitelj Andrej Golob. — † Lina Trostova. — Iz naše organizacije. — Književnost in umetnost. — Politiški pregled. — Vestnik. — Inserati.

Obupni položaj ljudskošolskega učiteljstva.

IV.

Z Goriškega piše k temu vprašanju tovariš A. G.:

Dandanašnji se dobe ljudje, ki mislijo, da mora biti slehrni človek le liberalcec ali klerikalec. Ni še davno od tega, ko je nekdo vprašal nekega učitelja: „Ste li vi liberalcec ali klerikalec?“ Naš tovariš mu odgovori: „Jaz sem učitelj.“ Nato dotičnik ponovi svoje vprašanje, učitelj pa svoj odgovor z dostavkom: „Jaz sem slovenski učitelj.“ S tem je bil menda izkušnjavec zadovoljen, ker je takoj molče odšel.

Taki izkušnjavci in vohuni večinoma sami ne vedo, kaj je liberalizem in kaj klerikalizem, ker so le strankarsko mrtvo orodje in nimajo nikakega lastnega prepričanja. Podobni so pijancu, ki je zapravljal svoje imetje. Ko so mu prodali posestvo na dražbi, ga je nekdo vprašal: „Kako boš zdaj preskrboval sebe in družino, ker si razvajen in nesposoben za delo?“ Pijanec mu odgovori: „Imetje sem res zapravljal, a pamet imam še celo, ker je nisem še nič rabil. Ako se mi je do sedaj, ko nisem rabil pameti, prav dobro godilo, upam, da se mi bo odslej godilo še bolje, ker pričnem rabiti pamet.“ „Bojim se“, pravi sosed, „da vam je pamet zarjavela ali splesnila, ker je bila v slabi shrambi in zdaj ne bo več za rabo.“

Vsi tisti, ki delajo po navodilih katerekoli političskih strank brez lastnega prepričanja ter se ne zavedajo v prvi vrsti svojega stanu in poklica, so podobni gori imenovanemu pijancu, ker nečejo delati po svoji pameti, ampak so rajši podlaga tujčevi peti. Še priprosti kmetje so že začeli spoznavati, da si morajo sami pomagati do boljše bodočnosti, ker se od politikujočih strank nimajo nadejati nikake koristi, zakaj prepir rodi prepir, ki onemogoča vsako koristno delovanje. Naše stranke se pa le prepirajo brez konca in kraja. Večkrat bi človek mislil, da bo vendar nehal prepir, a ta navid-zna tihota je podobna oni pred nevihto, zakaj še preden bi si mislilo, začne ena stranka nametati prazne otepe, druga pa jih mlatiti in to se vedno ponavlja kakor p-periodični ulomki.

Ker so jeli spoznavati še preprosti kmetovalci, da se nimajo nadejati od strankarstva nobenih stanovskih koristi, so pričeli obračati klerikalnim in liberalnim mešetarjem hrbet ter začeli ustanavljati kmetiške neodvisne stranke.

Zakaj bi se tudi učiteljstvo ne vzdramilo ter pustilo razne stranke, naj si hodijo same po kostanje v žerjavico, ker nam ne privoščijo niti olupkov. Dokler nas izkoriščajo v svoje namene in mi jih pohlevno slušamo, so nam prijazni in nas pitajo z mnogimi lepimi obljubami, kadar bi pa nam lahko kaj pomagali, se izpremene kakor kameleon, ker najhitreje mislijo, da bi bilo preveč obljubiti in dati! Kadar mi česa prosimo, vedno pri-manjkuje sredstev, ker dobro so že porabili in nam je ostalo le staro periodično plačilo. „Velja potrpeti!“

Poskrbimo tedaj sami zase, ker bridke izkušnje nas uče, da se od drugih nimamo dosti nadejati. Naši političski mogotei nam sodijo kakor opica vevericama, ki sta našli oreh. Sebi pri-držijo jedro, a nam vržejo prazne lupine.

Ako pa sploh potrosijo med učiteljstvo kako mrvico, store to le iz slabega namena, da bi zasejali razpor v naš stan.

Zatorej recimo: „Dovolj je hlapčevanja in robotanja, mi nismo ne liberalni ne klerikalni tlačani ampak, smo slo-venski učitelji in slovenske učiteljice!“

Pri novoletnem zborovanju poštnih uradnikov in usluž-bencev je bila dvorana rdeče pogrnjena. Stopivši v dvorano nekdo vzklikne: „Tu ste sami socialisti!“ Na to mu odvrne neki uradnik: „Mi smo naši socialisti, ki nismo nasprotniki nikomur, ne cerkvi ne državi ne bogatašem in sploh nobenemu stanu, zakaj vsakdo ima pravico in dolžnost, da si izboljšuje in utrjuje svoje stališče. Nočemo tedaj nobenega stanu ovirati o delovanju in prizadevanju za boljšo bodočnost. Odločno pa zahtevamo samo to, kar nam po pravici in zakonu pristoja, da si izboljšamo svoj gmotni položaj.“

Tudi učiteljstvo bi se z gotovo koristjo oprijelo tega načela. Pregovori pravijo: „Sloga jači, nesloga tlači. V edinosti je moč. Vsi za enega, eden za vse. Itd.“

Nam manjka edinosti, manjka sloge in kolegialnosti. Vsi smo slovenski učitelji in učiteljice, vsi imamo enaka dela in opravila in borno plačilo. Za poboljšek pa imamo trpljenje in trpljenje. Nekateri so se zatekli v liberalni, drugi pa v klerikalni tabor z nado, da jim katera teh strank zmanjša gorje. Nekateri že spoznavajo, ostali pa bodo prej ali slej spoznali, da smo se varali, zakaj od omenjenih strank ne bo za nas kruba.

Klerikaleci so nam očitni nasprotniki, liberalci si-e-r prizna-vajo naše težnje, a nas vedno pitajo le z obljubami. Zgolj ob-

ljube nam pa ne izboljšujejo položaja. Od samih idealov se ne more živeti. Kdor se z upanjem pita, mora gladu poginiti. Zapustimo tedaj gori omenjena tabora ter oprimo se gesla „Vsi za enega, eden za vse.“

V slogi je moč. Mi smo slovenski učitelji, česar se moramo vselej in povsod zavedati. Stari in mladi, učitelji in učiteljice, moramo vzajemno drug drugega podpirati, ker imamo skupne težnje in skupen namen.

Bodočnost bo gotovo naša, ko si opomore in se ojači kmetiška neodvisna stranka. Kmetje uvidevajo, da potrebujejo izobrazbe in vedo tudi, kje jim je je treba iskati. Pomagajmo tedaj zavednim kmetom vsak po svoji moči in pomagali bodo tudi oni nam.

Bodimo zvesti tovariši in tovarišice med seboj in tudi svojemu „Tovarišu“, ki se vedno bojuje za naše stavovske koristi. Naj ne bo niti enega tovariša ne tovarišice, ki bi ne bil naročen na „Učiteljskega Tovariša“. Vsak učitelj bodi zvest in delaven ud naše „Zaveze“ in vsak „Zavezin“ ud bodi dober plačnik in naročnik „Učiteljskega Tovariša“. Tako nam pomore sreča junaška!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonošno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

— registrovana zadruga z omejenim jamstvom. —

Prómet do konca prošca 1907 K 12.533.67.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Stik z ljudstvom.

(Dalje in konec.)

8. Podrobno delo.

Če srečaš preprostega kmeta na cesti, na polju, v gozdu itd., ga vselej prijazno nagovori, povprašaj ga, kako kaže letina,

Moderna šola.

Utopija iz Devete dežele.

Poročal na učit. večeru v Ljubljani Karel Wider.

(Konec.)

Tu obstoji učitelj, razprostre roki in pravi: „Poglejte, to je naša telovadnica! Ali ni pač lepa in prostrana? Vsa priroda nam je telovadišče, vse življenje — telovadba. Mar mislite, da zapiramo svojo mladino v zatohle in prašne prostore, da naj si tam utrdi svoje ude in razširi svoja pljuča? V prostem zraku naj se giblje telo, da se mu ukrepe mišice in zjasni duh!“

Resnične so bile te besede i molčal sem; v duhu pa sem zrl tiste naše telovadnice, polne smrada in prahu in še sedaj so se mi smilili ubogi slovenski otroci, ki smo jih po 2 uri na teden mučili v teh prostorih.

Sence so se jele daljšati in treba mi je bilo hiteti. Vprašam ga torej hitro še:

„Ali poučujete tudi kak tuj jezik in kako?“

„Da!“ pravi v odgovor; „poučujemo tudi jezik sosedne dežele, s katero nas vežejo prijateljske vezi. Učimo ga po najboljši metodi, to je brez knjig. Venkaj gremo v prirodo, tam gledamo, opazujemo in popisujemo v tujem jeziku. Česar ne vidimo v prirodi, to opisujemo na dobrih slikah. Učenci tvorijo

povej mu kako novico, napelji pogovor na njegove otroke, na šolo in na tiste ljudi in časopise, ki hujskajo ljudi zoper šolo in učiteljstvo; pojasni mu težavno nalogo ljudske šole in povej mu, koliko žrtvujejo ljudje v drugih kronovinah za šolstvo itd. Nikdar ne hodi ošabno mimo našega kmeta in če srečaš njegovega otroka, odzdravi mu vselej prijazno in če le utegneš mu privoščiti tudi kako besedo. S takim postopanjem si pridobi učitelj zaupanje med ljudstvom. Zahajaj rad v družino odraslih domačinov ter posezi med njih pogovore; tudi fantovskih družb se ne ogibaj, vendar popivati z njimi ne smeš in tudi bratiti se nikar nikdar z njimi. Ugled stanu moraš imeti vedno pred očmi. Izkušaj tudi, da skleneš prijateljsko zvezo z veljavnimi možmi v občini in v gostilni se pridružuj vselej le takim možem. V krajih, kjer prirejajo zabave in veselice, se udeležuj vedno teh veselice in sodeluj pri prireditvah takih zabav.

Neguj in pospešuj prirejanje božičnic, šolskih slavnosti in šolskih izletov ter povabi k tem prireditvam vselej tudi starše šolske mladine. Kjer so ugodne razmere, ustanovi s pomočjo uglednih in za šolo vnetih domačinov šolarsko kuhinjo. S takim podrobnim delom izven šole se pridobi ljudstvo najlaglje za šolo, učitelj si pa utrdi tem potom ugled in veljavo med ljudstvom.

Ob času volitev bodi učitelj vedno na svojem mestu. Nihče naj ne zanemarija in ne zametuje svojih državljan-skih pravic! Pri občinskih volitvah si prizadevaj, da boš izvoljen v občinski odbor. Če nastane pri občinskih volitvah boj, ne posezaj sam v agitacijo, da si ne izpodkoplješ ugleda pri nasprotnikih: to delo prepusti svojim zanesljivim prijateljem, ki jim daješ ti v ta namen potrebna navodila. Pri občinskih volitvah imej pred očmi vedno krajevne razmere, ne pa „liberalcev“ in „klerikalcev“.

Pri deželnozborskih in državnozborskih volitvah ne nastopaj nikdar svojevoljno, ampak počakaj vedno glasu vodstva naše organizacije, ki bo pred vsakimi deželnozborskimi in državnozborskimi volitvami sklicalo shod učiteljev-zaupnikov iz cele dežele. Za Kranjsko n. pr. bo tak posvetovalen shod ob velikonočnih počitnicah. V krajih, kjer se ve že naprej, da bi bil vsak boj

stavke z že znanimi besedami, kakor jih sami hočejo. Vezani nismo na nobene od drugih oseb tvorjene stavke, učenci delajo sami, govore, kakor jim je zrastel jezik. Pri prejšnji metodi, ki smo jo imeli in po kateri smo poučevali tuj jezik iz knjige, je govorila knjiga na mesto otrok, učenci pa so kakor papige govorili le po knjigi. Koliko truda nas je časih stalo, da smo kak daljši in težji stavek vtrdili učencem v spomin in so dostikrat ali večinoma mehaniško ponavljali cele odstavke, razumeli pa navadno nič. Sedaj je to vse drugače. Učenec govori sam in to kakor hoče, in uspehi so splošno mnogo boljši od prej. Vrh tega zamenjujemo svoje otroke z otroki sosedne dežele, katere jezik poučujemo. V kratkem času bivanja v tuji deželi se priuče popolnoma tujemu jeziku in to hitreje, lažje in bolje kakor pri vsaki drugi metodi.“

„Kakor pa poučujete čitanje v tujem jeziku ko nimate knjig?“

„Za to skrbi zopet naš izborni „Šolski list“, ki prinaša odstavke, novice, opise i. t. d. v tujem jeziku, in sicer na vsaki stopnji takih in toliko, kolikor jih potrebujemo.“

„Prosim še nekaj. Rad bi zvedel, kako imate urejeno klasifikacijo in naznanila.“

„Obeh teh ne poznamo. Klasifikacijo smo pred mnogimi leti odpravili. Kaj se pa pravi pravzaprav klasificirati? V par